

Závěrečná zpráva o postupu prací a dosažených výsledcích za rok 2019

Číslo výzkumného úkolu: VUS4_07_VÚBP

Název výzkumného úkolu: Zaměstnávání cizinců
z neevropských zemí z pohledu bezpečnosti a ochrany
zdraví při práci

Hlavní řešitel: Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.

Příloha:

Zaměstnávání cizinců v kamenolomu a ve zpracování žuly
a pískovce

1 Zaměstnávání cizinců v kamenolomu a ve zpracování žuly a pískovce

Interview v Lipnici/Sázavou 18. 7. 2019 s jednatelem Granit Lipnice s.r.o. Ing. Zdeňkem Knedlou

1.1 Úvod

Pokračujeme v tradici dobývání a zpracování českých žul a pískovců. Tyto materiály jsou spojeny s historickým vývojem architektury v Čechách a na Moravě, jejich odolnost a kvalita je prověřena staletími.

Ve spojení s novými technologiemi a vysokou kvalitou opracování nacházejí tyto přírodní materiály uplatnění nejen v komerční výstavbě, ve veřejných prostorech a zahradní architektuře, ale stále více i mezi stavebníky rodinných domů.

Vlastní surovina z pěti lomů, velká výrobní kapacita, pružnost, vysoká kvalita výrobků a prováděných kamenických prací. Díky těmto hodnotám si společnost Granit Lipnice, s.r.o. vydobyla pevné místo na trhu a všech 200 našich zaměstnanců se snaží, aby byla spolehlivým partnerem při realizaci projektů z přírodního kamene.

1.2 Popis těžební lokality

Lom Kopaniny (Lipnická žula)

Nejznámější žulou ze světelského masívu je žula lipnická. Její těžba, původně z povrchových balvanů, má starou tradici, jak dodnes dokládá zdivo i některé architektonické prvky na hradu Lipnice, založeného ve 13. století. Lipnická žula je muskovit-biotitická, namodrale světle šedá, drobně až středně zrnitá. Typickou je pro ni přítomnost až 3 cm dlouhých čočkovitých shluků biotitu. Časté jsou také různě velké a asimilované xenolity, zejména rul. Tato žula má příznivé fyzikální vlastnosti a dá se lámat ve velkých blocích.

Z mnoha dřívějších lomů se v současné době těží v lomu Kopaniny. Vytěžená surovina se zpracovává v provozovně u bývalého lomu Březek. Lipnická žula se používá na výrobky hrubé a ušlechtilé kamenické výroby. V minulosti byla lipnická žula používaná především na broušené, výjimečně i leštěné dlažební desky. V Praze tomu tak bylo v Paláci kultury, v rekonstruované budově Národního divadla, v metru ve stanicích Můstek A i B, Náměstí Republiky a Karlovo náměstí.

Lom Horka - Dolní Březinka (Dolnobřezinecká žula)

V severní části světelského masívu se nachází muskovit-biotitická středně zrnitá žula dolnobřezinecká. Nyní se láme v lomu u Dolní Březinky ve dvou odrůdách:

žlutá, slabě navětralá, světle žlutá až rezavě žlutá, oblíbená pro svůj teplý odstín modrá, nenavětralá, světle modrošedá až šedomodrá. V minulosti byla žula z lomu Dolní Březinka použita v Praze při rekonstrukci Karolína a na obklad soklů Domu módy a hotelu Jalta, na podstavce pomníku B. Němcové a A. Jiráska. V poslední době byla použita na dlažby a stupně v Jiřském klášteře a na fontánu v Rájském dvoře, dlažby v Paláci kultury,

dlažby a stupně v rekonstruované budově Národního divadla, na části dlažeb, obkladů stupňů i stěn stanic metra Budějovická, Kačerov, Dejvická, Můstek A i B a Želivského

Lom Libná (Libnavský pískovec)

Ložisko Libná leží na severozápadní straně polické pánve, při hranicích s Polskem. Je tvořeno 4-6 m mocnou polohou cenomanských nazelenale žlutavých jemnozrnných glaukonitických pískovců. Rozpukání je pravidelné a řídké, odlučnost kvádrovitá. Zdejší tvrdý a trvanlivý libnavský pískovec je vhodný pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu a také pro výrobu brusů. Vlastní ložisko je odkryto několika lomy, z nichž v posledním byla těžba ukončena v roce 1965. Obnovená těžba je datována do roku 1998.

Lom Božanov (Broumovský výběžek)

V Broumovském výběžku se pískovce vyskytují v okrajových částech polické křídové pánve. Ložisko Božanov leží na jihovýchodní okraji Broumovských stěn, prakticky na hranici s Polskem. Je tvořeno středněturonskými kvádrovými pískovci. Jsou to světle bělošedé až rezavě hnědé středně až hrubě zrnité křemenné pískovce. Jsou uloženy v pravidelných 1-3 m mocných lavicích s úklonem 10-15° k JZ, porušených několika kernými zlomy. Ty spolu se strmými puklinami podmiňují sloupovitou odlučnost masívu. Božanovský pískovec tvrdý a obtížněji opracovatelný, má však dobrou odolnost vůči mechanickým vlivům i povětrnosti.

Je vhodný pro dlažební a obkladové desky, a to i do exteriéru, a až na obtížnou opracovatelnost a barevnou nehomogenitu i pro sochařské a restaurátorské účely. Je též vhodný pro výrobu brusů a brusných válců. V minulosti byl božanovský pískovec v Praze použit na právnické fakultě, později při rekonstrukci Národního divadla, Smetanova nábřeží, Karlova mostu, zábradlí rampy Národního muzea, je z něj převážná část nového obkladu Smíchovského nádraží a vstupu do stejnojmenné stanice metra, ale i např. kopie sochy sv. Vojtěcha na Karlově mostě

Lom Pavlov (Pavlovská žula)

Ložisko žuly je situováno v severní části moldanubického plutonu, který je budován eisgrankým granitem mrákotínského typu. Nejznámější a v současné době jedinou těženou lokalitou žuly pavlovské je lom COMING Plus a.s., Praha v Pavlově u Humpolce. Je muskovit-biotitická, namodrale světle šedá, drobně až středně zrnitá. V Praze jsou z ní z dřívější doby stupně v Černínském paláci, v budovách České národní banky na Příkopech a také v starší budově Federálního shromáždění. Z pozdější doby je použita na část dlažeb v nové odbavovací hale pražského hlavního nádraží. Nyní se láme v stěnojámovém lomu hlavně na výrobky hrubé kamenické výroby.

1.3 Zkušenosti se zaměstnáváním cizinců v posledním čtvrtstoletí

Ukrajina

Podnik vznikl za socialismu, v roce 1978. Po revoluci jsme podnik zprivatizovali. Od 90. let jsme začali zaměstnávat zahraniční dělníky. Nejdříve Ukrajince. V těchto dobách nám odešla celá řada šikovných a odborně zdatných profesionálů do soukromých podniků a jinam. Práce tehdy byla fyzicky namáhavá. Podnik byl koncipován pouze na výrobu desek a tomu odpovídala i technologie z konce 70. let minulého století. Bylo potřeba

mnohem víc pracovníků do výroby. Ukrajinci, kteří přišli na začátku v 90. letech, sice nic neuměli, o zpracování kamene neměli ani ponětí, natož aby byl někdo vyučen. Ale byli ochotni se přizpůsobit nové době, tempu, nárazové práci a přesčasovým hodinám. Přišli si k nám vydělat. Byli ve věku 30 – 40 let, většinou tátové od rodin, kteří potřebovali finančně zabezpečit sebe na stáří a svou rodinu, postavit dům, koupit auto, dětem zaplatit školy.

Byl jsem s nimi velice spokojen. Neměli žádné vysoké nároky na ubytování ani na jídlo. Nedělali žádné problémy ani po práci ve svém volnu. Většinu času trávili na ubytovně a ven se vydávali jen nakupovat. Tato generace se velice dobře zapsala u vedení podniku i u ostatních českých zaměstnanců. Nebyli s nimi žádné větší problémy.

Chtěli bychom v náboru Ukrajinců pokračovat, ale to ovšem zhruba po 15-20 letech neplatí. Za prověřenými Ukrajinci, kteří bez problému pracovali v naší firmě, přišli mladí Ukrajinci – jejich děti, příbuzní a známí. Tato další generace Ukrajinců je jiná. Nemá motivaci a předpoklady k žádné práci, ani té fyzické, má nereálné platové požadavky a je nespolehlivá a nešikovná.

Po mnoha letech spolupráce s Ukrajinci jsme museli tuto národnost vyřadit z našich řad z výše uvedených důvodů. Vůbec nechápu, proč se vůbec spustil státní „Program Ukrajina“, když i z jiných oborů a z jiných pracovišť je s nimi čím dál větší nespokojenost. Malé pracovní nasazení (velmi nízká produktivita), neobornost (nekvalifikovanost), nešikovnost (z pohledu BOZP hrozí riziko zranění/pracovního úrazu), neposlušnost (nedodržování zásad BOZP) – to vše má devastující vliv na naši ekonomiku.

V průběhu celého období, kdy mi podnik patří, se snažíme modernizovat výrobu. Původní technologie byla odstraněna a nahrazena novou moderní a přímo na míru vyrobená pro naše potřeby, tady máme stroje, které nenajdete nikde jinde na světě. Stroje jsou ovládány počítačem a jsou vyrobeny na zakázku v Portugalsku, Itálii a Rakousku. Pracují v automatickém či poloautomatickém režimu.

Obsluha má na starosti 2 až 3 tyto moderní stroje. Fyzická práce je tedy oproti minulému století minimum. Přesto nemůžeme sehnat nové pracovníky do výroby. Protože nám český pracovní trh nestačí, využíváme zahraniční pracovníky.

Moldavsko

V dalším období jsem využíval Moldavany na dělnické profese, které mi posílaly jejich agentury. Manažerské pozice by jim nesvědčily, protože nemají žádné zkušenosti s naším trhem, lidmi, obchodem, kontakty na obchodníky atd. Byli to dobří a hlavně poctiví pracovníci. Úplně něco jiného než Ukrajinci. Opět pro ně platilo, že si chtějí u nás vydělat, co nejvíce peněz a že jsou skromní a nenároční na stravování a ubytování. A práce u nás není placena, myslím, špatně. Dělník ve výrobě kostek – obsluha štípačky a děličky si u nás vydělá 65 až 70 tisíc Kč brutto.

Opět platí, že nejčastěji šlo o muže ve věku 30 – 40 let. Tato plodná spolupráce však byla přerušena krizí a ukončením programu pro Moldávii, což nám sebralo pracovní sílu a zpřetrhalo kontakty na tamní agentury. Vybudovat nové vztahy na takovou úroveň, kterou jsme s nimi měli, bude velice těžké, ale spíš nemožné.

Ostatní zahraniční státy

Nyní stát podporuje zahraniční pracovníky z jiných zemí, jako jsou Filipíny, Mongolsko a stále méně oblíbené Ukrajince. Vůbec nechápu důvody, které je k tomu vedou. Stále nám nutí Ukrajince, ale my je nechceme. Máme s nimi opakovaně špatné zkušenosti a nemůžeme si dovolit zaměstnávat lenochy.

Byl bych raději pro Moldávii, s tou se v letošním roce 2019 počítá do státem podporovaného programu. Ale my to už asi nevyužijeme. Je lepší se soustředit na domácí pracovní sílu. Je to stabilnější, když si vychováte své zaměstnance přímo z okolí. Pokud si u nás zvyknou a dostanou slušný plat, nebudou nám odcházet.

1.4 Závěr

Do budoucna se chceme soustředit pouze na domácí zdroje, protože jsou z dlouhodobé perspektivy největším přínosem pro nás (pro firmu i pro naše okolí) a především pro stát – pro naši ekonomiku, penzijní pojištění a pro obchod.

Zahraníční pracovníky nechceme dále využívat, protože to má celou řadu negativ a problémů – odchází nám zpět s penězi a se zde získanými zkušenostmi, nejsou angažovaní ve prospěch naší firmy, potažmo země, jejich motivace je jen jednostranná (finanční) a nemá dlouhodobý cíl.

Navíc je zdlouhavé a finančně nákladné je zaučit, proškolit a udržet na místě. Proto se chceme soustředit na naši domácí pracovní sílu a hledat zdroje u nás samostatně.